

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ТА СВІТОВОГО МИСТЕЦТВ

Укладачі: І. О. Хілько, Ю. С. Баланюк

*Методичні рекомендації до семінарських занять
для студентів II-III курсів спеціальності
191 «Архітектура та містобудування»*

Чернівці

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2022

УДК 7.03(477+100)(072)

І 90

*Друкується за ухвалою Вченої ради факультету архітектури,
будівництва і декоративно-прикладного мистецтва
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.
Протокол № 2 від 6 жовтня 2022 р.*

І 90 Укладачі: Хілько І. О., Баланюк Ю. С.

Історія українського та світового мистецтв : метод. рек. до семінарських занять / укл.: І. О. Хілько, Ю. С. Баланюк. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 48 с.

Зміст видання відповідає освітньо-професійній програмі підготовки бакалаврів за спеціальністю «Архітектура та містобудування» та програмі дисципліни «Історія українського та світового мистецтва».

Висвітлено розвиток мистецького процесу від найдавніших часів донині, зокрема якісні зміни, форми і напрямки культури різних епох країн і народів. Процес вивчення дисципліни спрямований на набуття вміння використовувати сучасні методи пошуку і систематизації інформації, складення бібліографії з різноманітних джерел для прийняття обґрунтованих проектно-прогностичних та архітектурно-містобудівних рішень. Також вміння систематизувати етапи і напрями історичного розвитку класичних і сучасних архітектурних стилів. Розуміння історичних тенденцій та стильових напрямків в архітектурі і мистецтві та особливості розвитку української архітектури та мистецтва. Сформульовані навчальні цілі змістових модулів допоможуть студентам у підготовці до семінарських занять.

УДК 7.03(477+100)(072)

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	7
Форми семінарського заняття.....	7
Форми контролю.....	10
I частина. Історія українського мистецтва.....	14
Змістовий модуль 1. Джерела та передумови формування української культури і мистецтва.....	14
Тема 1.1. Вступ до історії мистецтва. Етимологія понять.....	14
Тема 1.2. Давнє мистецтво України та його національна спадщина.....	15
Тема 1.3. Культура та мистецтво Київської Русі.....	17
Тема 1.4. Культурні процеси в литовсько-польський і польсько-козацький періоди.....	18
Тема 1.5. Українська культура доби козацько- гетьманської держави. Українське бароко.....	20
Змістовий модуль 2. Українська культура та мистецтво XIX – XX ст.	22
Тема 2.1. Архітектура та мистецтво на теренах України у XIX ст.....	22
Тема 2.2. Українська культура і духовне життя у XX ст. ...	23
Тема 2.3. Провідні тенденції розвитку сучасної української культури.....	24
II частина. Історія світового мистецтва.....	26
Змістовий модуль 3. Передумови формування світової культури і мистецтва. Мистецтво середньовіччя.....	26
Тема 3.1. Вступ до історії мистецтва. Мистецтво первісного суспільства.....	26
Тема 3.2. Мистецтво Стародавнього світу.....	27
Тема 3.3. Мистецтво Стародавньої Греції.....	29
Тема 3.4. Етруське мистецтво. Мистецтво Стародавнього Риму.....	30
Тема 3.5. Мистецтво Візантії.....	31
Тема 3.6. Романське мистецтво.....	33

Тема 3.7. Готичне мистецтво	34
Тема 3.8. Мистецтво епохи Високого Відродження (2 пари)	35
Змістовий модуль 4. Світова культура	
і мистецтво XVI-XXI ст.	38
Тема 4.1. Мистецтво Відродження в Північній Європі.....	38
Тема 4.2. Західноєвропейське мистецтво XVII століття.....	39
Тема 4.3. Культура Західної Європи першої половини XIX ст.	41
Тема 4.5. Становлення та розвиток мистецтва Західної Європи XX ст.	42
Тема 4.6. Розвиток мистецтва Західної Європи другої половини XX ст. – початку XXI ст.....	44

ВСТУП

Головна мета семінарських занять – сприяння розвитку навичок і вмінь використання теоретичних знань стосовно особливостей досліджуваної галузі. Завдання семінарів: розвиток творчого мислення та пізнавальної мотивації; професійне використання знань у навчальних умовах:

- удосконалення навичок із оперування формулюваннями, поняттями, визначеннями;
- набуття вмінь і навичок з постановки і розв’язання інтелектуальних проблем і завдань, спростування, обстоювання власної думки.

Важлива особливість семінарського заняття – можливість рівноправної та активної участі кожного студента в обговоренні питань, які розглядаються. За своїм призначенням семінарське заняття, під час якого обговорюється певна наукова проблема, сприяє:

- поглибленому вивченню певного розділу дисципліни, закріпленню знань;
- відпрацюванню методології та методичних прийомів пізнання;
- розвитку аналітичних здібностей, вмінню узагальнення і формулювання висновків;
- використанню наукових здобутків у практичній діяльності;
- виробленню вміння стисло, аргументовано і чітко викладати обговорюване;
- контролю викладача за ходом навчання.

Семінари відіграють значну роль: стимулюють регулярне вивчення студентами першоджерел та іншої літератури, а також уважне ставлення до лекційного курсу; закріплюють знання, здобуті при прослуховуванні лекції і самостійної роботи над літературою; розширюють ерудицію завдяки виступам товаришів і викладача на занятті; допомагають студентам перевірити правильність раніше здобутих знань, виділити в них найважливіше, суттєве; сприяють перетворенню знань на тверді особисті переконання, розвіюють сумніви, які могли виникнути на лекціях і при вивченні літератури, що особливо добре досягається зітк-

ненням думок, дискусіями; прищеплюють навички самостійного мислення, усного виступу з теоретичних питань, привчають вільно оперувати термінологією, основними поняттями і категоріями; дають можливість викладачу систематично контролювати рівень самостійної роботи над першоджерелами, іншим навчальним матеріалом, уважності на лекціях; допомагають вивчити думки, пізнати інтереси студентів, слугують засобом його контролю не тільки за роботою студентів, але й за власною як лектора і керівника семінару, консультанта тощо.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Форми семінарського заняття

Розгорнута бесіда. Вона передбачає підготовку студентів з кожного питання плану заняття з єдиним для всіх переліком рекомендованої обов'язкової та додаткової літератури; виступи студентів (за їхнім бажанням або за викликом викладача).

Обговорення доповідей і рефератів. Доповіді готуються студентами за запропонованою темою. Крім загальних цілей навчального процесу, мета –прищеплення студентам навичок наукової, творчої роботи, самостійності мислення, смаку до пошуку нових ідей і фактів, прикладів.

Семінар-диспут. Семінар-диспут у групі або на потоці має чимало переваг. Диспут як елемент звичайного семінару може бути викликаний викладачем під час роботи або ж заздалегідь планується ним. Полеміка виникає навіть стихійно. Тоді студенти розвивають у собі винахідливість, швидкість розумової реакції і, головне, поглиблюють світогляд.

Семінар-прес-конференція. Семінар-прес-конференція – один із різновидів доповідей. З усіх пунктів плану семінару викладач доручає студентам (одному або кільком) підготувати стислі доповіді.

Колоквіуми-співбесіди викладача зі студентами зазвичай проводяться для з'ясування знань з тієї чи іншої теми курсу, їх розширення. Нерідко їх організовують в додаткові години для тих, хто не виявив активності на семінарах. Зазвичай колоквіуми проводяться в години семінарських занять.

Коментоване читання, вправи на самостійність мислення, письмова (контрольна) робота, семінар-колоквіум та інші.

З усіх вищезгаданих форм найчастіше використовувані такі:

1. Розгорнута бесіда дає змогу залучити до обговорення питань найбільшу кількість студентів, зрозуміло, що при використанні всіх засобів їх активізації: постановки добре продуманих, чітко сформульованих додаткових питань до доповідача і всієї

групи, вмілої концентрації уваги студентів на сильних і слабких сторонах виступів студентів, своєчасному акцентуванні інтересу на нових моментах, які розкриваються в процесі роботи тощо. Розгорнута бесіда передбачає також заздалегідь заплановані виступи окремих студентів з деяких додаткових питань. Але подібні повідомлення – не основа для обговорення, а лише доповнення виступів, які вже відбулися.

2. Обговорення доповідей і рефератів. Доцільно виносити на обговорення не більше 2-3 доповідей тривалістю 12-15 хвилин (при двогодинному семінарі). Іноді, окрім доповідачів, з ініціативи викладача або ж за бажанням самих студентів призначаються співдоповідачі й опоненти.

Основне **завдання** курсу полягає у ґрунтовному розгляді появи та розвитку головних стилістичних напрямків у світовому образотворчому мистецтві. Історичні види мистецтва аналізуються з позицій європоцентризму. Це дає можливість через призму вітчизняної та європейської культур пізнати досягнення інших народів. Йдеться не про єдину людську культуру, а про вивчення загальних тенденцій розвитку різноманітних культур, які становлять основу культурного діалогу.

Окрема культура забезпечує цілісність соціокультурного світу, бо вона утворює загальне інформаційне середовище, в якому відбувається життєдіяльність її членів. Це середовище об'єднує їх, дає можливість взаємодіяти.

У темах курсу досліджуються періоди найвищого розквіту культури відповідних історичних епох – первісна культура людства, у якій набувають розвитку перші уявлення людини про навколишній світ; епоха Античності, котра заклала основи всієї європейської та світової культур; Середньовіччя та Відродження, які розкрили багатство внутрішнього світу людини, її пристрасні й душевні поривання; культура Нового часу, на якій позначилися зміни в суспільних відносинах, прискорення темпів життя, зростання масштабів соціальної динаміки й усвідомлення світу людиною; а також сучасна західна культура з її плюралізмом, множинністю нових ідей, що відбивається в різних напрямках філософії, мистецтва, науки.

У курсі історія культури розглядається крізь призму трьох основних проблем: утворення певного типу суспільства – умовно кажучи, певної цивілізації; системи спільних цінностей: матеріальних, духовних, ідеальних та розвитку людини, її менталітету й ідентичності, тобто ідей (ідеологія), суспільства (цивілізації), людини (культурна антропологія). Значну увагу приділено з'ясуванню низки теоретичних питань щодо суті культури, її структури, взаємозв'язку з економічними, політичними та іншими суспільними процесами, співвідношенню загальнолюдських і національних культурних цінностей, а також традиціям та новаціям у культурі тощо.

Мета даного курсу – ознайомлення, вивчення, дослідження теоретичних питань з історії, розвитку та сучасного стану світового та національного мистецтва, етапів його становлення і розвитку. Складові частини курсу органічно поєднують як історичні аспекти національної та світової культур, так і окремі специфічні галузі та напрямки, зокрема мистецтво, науку, освіту, релігію тощо.

У процесі вивчення курсу «Історія українського та світового мистецтва» у студентів мають бути сформовані такі **знання** про:

- види образотворчих мистецтв: архітектуру, живопис (малярство), графіку, скульптуру, декоративно-прикладне мистецтво та ін.;
- характерні ознаки кожного із зазначених видів мистецтва, відмінності між ними;
- митців, які працювали у різних видах і жанрах образотворчого мистецтва у різні періоди розвитку людства;

У процесі вивчення курсу студенти повинні засвоїти **уміння**:

- розрізняти і розуміти певний набір мистецьких термінів, обумовлених змістом програми;
- аналізувати творчість видатних митців, вміти виділяти суттєві моменти у їх творчості, щоб визначити те, завдяки чому особистість долучається до загального культурного процесу, а в деяких випадках позначити кут розходження художника із загальним напрямком стильового генезису мистецтва;

- розкривати самотність творчої манери художника, значущість його особистості, індивідуальність світосприйняття і визначати духовно-психологічну еволюцію митця;
- розпізнавати особливості основних архітектурних, скульптурних і малярських течій у світовому образотворчому мистецтві.
- збирати, систематизувати інформацію, здійснювати порівняльний аналіз і використовувати її у практичній діяльності;
- аналізувати на основі наукової методології суспільствознавчих дисциплін багатий фактичний матеріал історії української та світової культур.

Форми контролю

- поточний;
- підсумковий модульний;

Оцінювання знань студентів в університеті здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FХ, F).

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському, за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (зокрема, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ або виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано

	Його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно виконано усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі неточності та незначні помилки. Правильно виконано більшість тестових завдань.
3	Загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування й аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно виконано половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно виконано меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно виконано тільки окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних

	питань і практичних завдань. Не виконано жодного тестового завдання.
--	--

Доповнення виступу:

2 бали отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, які не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до доповідача суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до доповідача вимагають додаткової інформації з основних проблем теми, яка розглядається.

Експрес-контроль:

2 бали нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом, орієнтуються за темою та аргументовано висловлюють свої думки.

1 бал отримують студенти, які частково володіють матеріалом та можуть окреслити лише деякі проблеми теми.

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Підсумковий модульний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Критерії підсумкового модульного оцінювання знань студентів

Письмова контрольна робота або тестування	Критерії оцінювання
25 – 30	Повністю володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та

	аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань й практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно виконано усі тестові завдання.
20 – 24	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів і письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно виконано більшість тестових завдань.
15 – 20	Загалом володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно виконано половину тестових завдань.
7 – 15	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно виконано меншість тестових завдань.
1 – 6	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та

	письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно виконано тільки окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

I частина. Історія українського мистецтва

Змістовий модуль 1. Джерела та передумови формування української культури і мистецтва

Тема 1.1. Вступ до історії мистецтва. Етимологія понять

План

1. *Етимологія поняття «культура» та становлення культурологічного знання.*
2. *Структура й основні функції культури.*
3. *Культура як засіб національної самоідентифікації.*
4. *Мистецтво як галузь людської культури.*

Компетенції (прогнозовані результати навчання).

Знати: суть понять «культура», «мистецтво», «види мистецтва», структуру і основні функції культури.

Уміти: розмежовувати поняття та види культури, мистецтва тощо.

Використана література

Основна

1. Антонович Д. Короткий курс історії українського мистецтва. Прага, 1923.

2. Асеева Н. Ю. Украинское искусство и европейские художественные центры: конец XIX – начало XX века. К.: Наукова думка, 1989. 199 с.

3. Глосарій з навчальної дисципліни «Культурологія» / укл. Малець І. В., Гетало Т. Є., Пальм Н. Д. Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. 144 с

4. Культурологія : навч. посібник / Н. Д. Пальм, Т. Є. Гетало, Д. Ю. Михайличенко та ін. Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. 284 с.

5. Демідко О. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. Ліра-К. 2021. 182 с.

Допоміжна

1. Грабович Г. До історії української літератури : дослідження, сесії, полеміка. К. : Критика, 2003. 631 с.

2. Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856 – 1886). К. : Критика, 2006. 632 с.

3. Дашкевич Я. Національна самосвідомість українців на зламі XVI – XVII ст. *Сучасність*. 1992. № 3. С. 65–74.

Інформаційні ресурси

<https://www.youtube.com/watch?v=I94Qw1t5Zz8>

<https://uartlib.org/allbooks/istoriya-ukrayinskogo-mistetstva/>

Контрольні запитання та завдання

1. Як змінювалися уявлення про культуру в процесі історії?

2. Які існують форми і види культури?

3. Поясніть поняття «самоідентифікація». Наведіть приклади існуючих рівнів ідентифікації.

4. Назвіть європейських та українських учених, які зробили внесок у розвиток культурологічної думки.

Тема 1.2. Давнє мистецтво України та його національна спадщина

План

1. Загальний аналіз пам'яток мистецтва Трипільської культури.
2. Артефакти скіфської доби.
3. Асиміляція культури та мистецтва на теренах України в період великого переселення народів.
4. Музей історичних коштовностей України – скарбниця рухомої спадщини.

Компетенції (прогнозовані результати навчання).

Знати: основну періодизацію давніх часів, етноси та народності, які проживали на теренах України, основні мистецькі артефакти прадавніх часів.

Уміти: розмежовувати прадавні культури, їхню спадщину та внесок у розвиток національного мистецтва.

Використана література

Основна

1. Антонович Д. Короткий курс історії українського мистецтва. Прага, 1923.
2. Гречко В. А., Чорний І. В., Кушнерук В. А., Режко В. А. Історія світової та української культури : підручник. К. : Літера, 2002. 463 с.
3. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 584 с.
4. Богущкий Ю. П. Українська культура в європейському контексті. К. : Знання, 2007. 680 с.

Допоміжна

1. Дворнік Ф. Слов'яни в європейській історії та цивілізації. К. : Дух і Літера, 2000. 528 с.
2. Енциклопедія трипільської цивілізації : у 2-х т. Т.1. / за ред. М. Ю. Відейка. К. : Укрполіграфмедіа, 2004. 703 с.
3. Енциклопедія трипільської цивілізації : у 2-х т. Т.2. / за ред. М. Ю. Відейка. К. : Укрполіграфмедіа, 2004. 656 с.

Інформаційні ресурси

<http://miku.org.ua/>

<http://etnolog.org.ua/>

http://kultura.ho.ua/books_ku.htm

Контрольні запитання та завдання

1. Як відбувався етногенез на території України?
2. Проаналізуйте основні риси первісної (архаїчної) культури.
3. Сформулюйте своє ставлення до первісної міфологічної культури: чи може вона дати щось сучасній людині?

Тема 1.3. Культура та мистецтво Київської Русі

План

1. *Періодизація розвитку мистецтва Київської Русі.*
2. *Загальний аналіз пам'яток мистецтва Київської Русі.*
3. *Архітектура: Софія Київська, Кирилівська церква.*
4. *Монументальний живопис: фрески та мозаїки Софії Київської.*

Компетенції (прогнозовані результати навчання).

Знати: історичні передумови формування давньоруської культури, основні етапи становлення мистецтва на Русі;

Уміти: характеризувати культурні наслідки християнізації Русі.

Використана література

Основна

1. Гречко В. А., Чорний І. В., Кушнерук В. А., Режко В. А. Історія світової та української культури : підручник. К. : Літера, 2002. 463 с.
2. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : навч. посібник / за ред. А. Яртися, В. Мельника. Львів : Світ, 2005. 568 с.
3. Кривавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво. – Т. 1. Львів : Світ, 2004. 256 с.

Допоміжна

1. Уманцев Ф. С. Мистецтво давньої України: історичний нарис. К. : Либідь, 2002. 328 с.
2. Чмихов М. О. Давня культура: навч. Посібник. К. : Либідь, 1992. 228 с.
3. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. К. : Генеза, 1997. 312 с.

Інформаційні ресурси

<http://litopys.org.ua/pivtorak/pivt06.htm>

<http://etnolog.org.ua/>

http://kultura.ho.ua/books_ku.htm

Контрольні запитання та завдання

1. Проаналізуйте особливості розвитку давньоруської культури.
2. Чому назріла необхідність відмовитися від язичництва? Які переваги забезпечувала християнська віра?
3. Охарактеризуйте основні напрями мистецтва Київської Русі.

Тема 1.4. Культурні процеси в литовсько-польський і польсько-козацький періоди

План

1. *Ренесансна архітектура на українських землях. Архітектурно-декоративна пластика.*
2. *Становлення жанрів в образотворчому мистецтві початку XVII ст. та розвиток графіки.*
3. *Іконопис в Україні XVI – перш. пол. XVII ст.*
4. *Монументальне малярство, статуарна та релігійна пластика.*

Компетенції (прогнозовані результати навчання).

Знати: передумови, що сприяли становленню культури епохи Відродження, характеризувати вплив європейського Відродження на духовне життя України.

Уміти: пояснити, як виявила себе ренесансна традиція на теренах України;

Використана література

Основна

1. Александрович В. Мистецтво Галицько-Волинської держави. Львів : НАНУ, 1999. 132 с.
2. Гречко В. А., Чорний І. В., Кушнерук В. А., Режко В. А. Історія світової та української культури : підручник. К. : Літера, 2002. 463 с.
3. Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво. – Т. 1. Львів : Світ, 2004. 256 с.
4. Фіголь М. Мистецтво стародавнього Галича. К. : Мистецтво, 1997. 224 с.
5. Щербак В. О. Українське козацтво: формування соціального стану. Друга половина XV – середина XVII ст. К. : Видавничий дім «KM Academia», 2000. 300 с.

Допоміжна

1. Дашкевич Я. Національна самосвідомість українців на зламі XVI – XVII ст. *Сучасність*. 1992. № 3. С.65 – 74.
2. Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні. К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 472 с.
3. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. К. : Генеза, 1997. 312 с.

Інформаційні ресурси

<http://izbornyk.org.ua/>

<http://etnolog.org.ua/>

http://kultura.ho.ua/books_ku.htm

Контрольні запитання та завдання

1. Як виявила себе ренесансна традиція на терені України?
2. Які були реформаційні ідеї в українській ренесансній культурі?
3. Проаналізуйте вплив європейського Відродження на українську культуру.

Тема 1.5. Українська культура доби козацько-гетьманської держави. Українське бароко

План

1. *Феномен українського бароко.*
2. *Життя і творчість Сковороди Г. С. як явище української барокової культури.*
3. *Архітектура дерев'яних та мурованих споруд.*
4. *Розвиток стінопису, ікони та іконостаса в XVII – поч. XVIII ст.*

Компетенції (прогнозовані результати навчання).

Знати: історію козацтва та усвідомлювати його роль у формуванні національної самовизначеності української культури, роль творчості Сковороди Г. як явища світової та вітчизняної культури.

Уміти: виявляти сутність Українського бароко як загальнокультурного стилю та його прояви у мистецтві.

Використана література

Основна

1. Багалій Д. Український мандрований філософ Григорій Сковорода. К. : Орій, 1992. 472 с.
2. Гречко В. А., Чорний І. В., Кушнерук В. А., Режко В. А. Історія світової та української культури : підручник. К. : Літера, 2002. 463 с.
3. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 584 с.
4. Макаров А. Світло українського бароко. К.: Мистецтво, 1994. 247 с.
5. Щербак В. О. Українське козацтво: формування соціального стану. Друга половина XV – середина XVII ст. К.: Видавничий дім «КМ Academia», 2000. 300 с.

Допоміжна

1. Огієнко І. Українська культура. К. : Абрис, 1991. 272 с.
2. Самойлович В. П. Народна архітектура України в ілюстраціях. К. : Абрис, 1999. 281 с.
3. Український іконопис XII – XIX ст. з колекції НХМУ. Альбом. Хмельницький : Галерея, 2005. 256 с.
4. Федів Ю. А., Мозкова Н. Г. Історія української філософії. К. : Україна, 2001. 510 с.

Інформаційні ресурси

<http://izbornyk.org.ua/>

<http://etnolog.org.ua/>

http://kultura.ho.ua/books_ku.htm

Контрольні запитання та завдання:

1. Охарактеризуйте культурно-регіональну специфіку українського бароко.
2. Чому українська культура XVII – XVIII ст. розвивається як барокова?
3. Сформулюйте власну думку про роль українського козацтва у формуванні української національної ідентичності.

Змістовий модуль 2. Українська культура та мистецтво XIX – XX ст.

Тема 2.1. Архітектура та мистецтво на теренах України у XIX ст.

План

1. Українське мистецтво XIX ст. Живопис Т. Шевченка, М. Пимоненка, А. Куїнджі, С. Васильківського, М. Мурашка.
2. Романтизм та українське національне Відродження.
3. Архітектура Києва.
4. Поява абстрактного мистецтва.

Компетенції (прогнозовані результати навчання).

Знати: творчість видатних митців України поч. XIX ст., особливості та тенденції розвитку українського відродження.

Уміти: аналізувати зв'язок романтизму та українського національного відродження.

Використана література

Основна

1. Грицак Я. Нариси історії України. Формування модерної української нації. К. : Генеза, 2000. 360 с.
2. Історія української та зарубіжної культур / за ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука. К. : Знання, 2002. 351 с.
3. Арпюх А. Ф., Балушок В. Г., Бондаренко Г. Б. Історія української культури у 5-ти т. Т. 4. Кн. 1: Українська культура XIX ст.. К. : Наукова думка, 2008. 1008 с.

Допоміжна

1. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст : франківський період. К. : Факт, 2009. 156 с.
2. Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво. – Т. 2. Львів.: Світ, 2004. 268 с.
3. Степовик Д. В. Українське мистецтво першої половини XIX століття. К. : Мистецтво, 1982. 191 с.

Інформаційні ресурс

<https://artchive.ru/encyclopedia>

<https://uahistory.co/book/dovidnik/152.html>

https://pidru4niki.com/75227/kulturologiya/mistetstvo_stolittya

<http://etnolog.org.ua/>

http://kultura.ho.ua/books_ku.htm

Контрольні запитання та завдання

1. Охарактеризуйте основні риси розвитку образотворчого мистецтва України у XIX ст.
2. Які цілі ставили представники руху Просвітництва?
3. Національна стилістика модерну на Західноукраїнських землях у XIX ст.
4. Назвіть українських митців-засновників абстрактного мистецтва.

Тема 2.2. Українська культура і духовне життя у XX ст.

План

1. *Національно-культурний рух в Україні кінця XIX – початку XX ст. Особливості українського модерну.*
2. *Мистецтво Західної України у складі Австро-Угорщини.*
3. *Радянський період розвитку культури України. Соц-реалізм як тип тоталітарної культури*

Компетенції (прогнозовані результати навчання).

Знати: основні риси українського національно-культурного відродження 20-х років XX ст., тенденції розвитку української культури у радянський період.

Уміти: визначати характерні риси модернізму як системи художніх цінностей кінця XIX – початку XX ст.

Використана література

Основна

1. Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво. – Т. 2. Львів.: Світ, 2004. 268 с.
2. Протас М. О. Українська скульптура ХХ століття. К. : Інтертехнологія, 2006. 278 с.
3. Репресоване «відродження» / упоряд.: О. І. Сидоренко, Д. В. Табачник. К. : Україна, 1993. 399 с.
4. Роготченко О. О. Соціалістичний реалізм і тоталітаризм. К. : Фенікс, 2007. 608 с.

Допоміжна

1. Самойлович В. П. Народна архітектура України в ілюстраціях. К. : Абрис, 1999. 281 с.
2. Український живопис ХІХ – початку ХХ ст. : альбом. Хмельницький : Галерея, 2005. 272 с.
3. Федів Ю. А., Мозкова Н. Г. Історія української філософії. К. : Україна, 2001. 510 с.

Інформаційні ресурси

http://pidru4niki.com/1031020857042/kulturologiya/mistetski_zdobutki_radyanskoyi_dobi
<http://etnolog.org.ua/>
http://kultura.ho.ua/books_ku.htm

Контрольні запитання та завдання

1. Якими головними рисами характеризується культурна ситуація початку ХХ століття?
2. Охарактеризуйте суперечності тоталітарних культур.
3. Яка є концепція людини у модернізмі?

Тема 2.3. Провідні тенденції розвитку сучасної української культури

План

1. Експансія «маскультури» та її вплив на сучасне українське суспільство.
2. Постмодерністська модель світу в світовій та українській інтерпретаціях.

3. Нове національне відродження в добу становлення незалежності України.

Компетенції (прогнозовані результати навчання).

Знати: поняття «елітарна культура», «масова культура» та зрозуміти поляризацію їх відношень, специфіку постмодерністської моделі світу в українській та світовій інтерпретаціях.

Уміти: аналізувати тенденції розвитку нового національного відродження в добу становлення незалежності України.

Використана література

Основна

1. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 584 с.

2. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань. Розвиток візуального мистецтва України ХХ – ХХІ століть. К. : ВХ[студіо], 2008. 188 с.

3. Український живопис ХХ – поч. ХХІ ст. : альбом. Хмельницький : Галерея, 2006. 304 с.

Допоміжна

1. Шейко В. М., Тишевська Л. Г. Історія української культури : навч. посібник. К. : Кондор, 2006. 264 с.

2. Зубавіна І. Б. Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті. К. : Фенікс, 2007. 296 с.

3. Федів Ю. А., Мозкова Н. Г. Історія української філософії. К. : Україна, 2001. 510 с.

Інформаційні ресурси

<https://artchive.ru/encyclopedia>

<https://mitec.ua/>

<http://etnolog.org.ua/>

http://kultura.ho.ua/books_ku.htm

Контрольні запитання та завдання

1. У чому специфіка сучасної української культури?
2. Охарактеризуйте головні риси постмодерністського мистецтва.

3. Чим обумовлена своєрідність української культури?
4. Спробуйте проаналізувати вплив масової культури на сучасне українське суспільство.

II частина. Історія світового мистецтва

Змістовий модуль 3. передумови формування світової культури і мистецтва. мистецтво середньовіччя

Тема 3.1. Вступ до історії мистецтва. Мистецтво первісного суспільства

План

1. *Види та жанри образотворчого мистецтва. Художній образ, пластичні мистецтва.*
2. *Особливості основних видів пластичних мистецтв: архітектура, скульптура, живопис, графіка.*
3. *Первісна культура.*

Компетенції (прогнозовані результати навчання).

Знати: сутність понять «культура», «мистецтво», «види мистецтва» та ін., періодизацію первісної епохи та характерні ознаки первісної культури.

Уміти: розмежовувати види пластичних мистецтва.

Використана література

Основн

1. Ліндсей Д. Коротка історія культури. Т.1. К:1995.
2. Демідко О. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. Ліра-К. 2021. 182 с.
3. Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури. Харків, 1990.
4. Фартінг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. Vivat. 2019. 576 с.

5. Годж С. Коротка історія мистецтва. Видавництво Старого Лева, 2022. 224 с.

Допоміжна

1. Білецький П. Мова образотворчих мистецтв. К., 1973.
2. І. Тюрменко Культурологія: теорія та історія культури – К., 2010. - 370с.
3. Ліндсей Д. Коротка історія культури. Т.1. К., 1995.
4. Попович М. В. Нарис історії культури України. К., 1998.
5. Словник-довідник з археології / під. ред. О. Н. Гаврилюк. К., 1996.

Інформаційні ресурси

<https://artchive.ru/encyclopedia>

<https://www.youtube.com/watch?v=f4rvy89ac48>

<https://www.youtube.com/watch?v=UvRek45vP7s>

<https://www.youtube.com/watch?v=nIgJv81BhL8>

<https://www.youtube.com/watch?v=ZVbvHzEB1as>

<https://www.youtube.com/watch?v=Y7CyG2BfP2A>

Контрольні запитання та завдання

1. З'ясуйте основні види та жанри образотворчого мистецтва.
2. Охарактеризуйте основні види пластичних мистецтв: архітектура, скульптура, живопис, графіка.
3. Назвіть періодизацію первісної культури.
4. Дайте характеристику матеріальної культури та еволюції мистецтва кам'яного віку (на прикладах таких епох, як палеоліт, мезоліт, неоліт)
5. Назвіть особливості культури бронзи і заліза.

Тема 3.2. Мистецтво Стародавнього світу

План

1. *Витоки давньоєгипетського мистецтва. Періодизація єгипетського мистецтва.*
2. *Типи монументальних архітектурних споруд.*

3. *Утворення канонічних систем у скульптурі та живописі. Особливості єгипетської скульптури (ритуальне призначення, узагальненість форм).*

Компетенції (прогнозовані результати навчання).

Знати: основні етапи становлення та розвитку єгипетського мистецтва.

Уміти: розрізняти типологію монументальних архітектурних споруд. На основі перспективного бачення цілей і завдань образотворчого мистецтва конкретизувати особливості єгипетської скульптури.

Використана література

Основна

1. Історія світової та української культури: підручник для вищ.закл.освіти / Греченко В. А., Чорний І. В., Кушнерук В. А., Режко. В. А. К.: Літера ЛТД, 2005. 464 с.

2. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: підручник. 2-ге вид. стереотипне К.: Центр учбової літератури, 2007. 576 с.

3. Подольська Є. А., Лихвар В. Д., Погорілий Д. Є. Кредитно-модульний курс культурології навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 368 с.

4. Юрій М. Ф. Історія світової та вітчизняної культури: навч. посібник. К.: Дакор, 2007. 456 с.

Допоміжна

1. Гаврюшенко О.А., Шейко В.М., Кравченко О.В. І 90 Історія світової культури: Навч. посібник / Наук. ред. В.М. Шейко. – К.: Кондор, 2006. – 404 с.

2. Культура ранньокласового суспільства. Курс та історія світової і вітчизняної культури. К., 1992.

Інформаційні ресурси

<https://artchive.ru/encyclopedia>

<https://www.youtube.com/watch?v=1BgNbnq-NPhQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=K2QkbJMu0bw>

<https://www.youtube.com/watch?v=U-4PYLlo-oA>
<https://www.youtube.com/watch?v=8gEwXUhsFBg>

Контрольні запитання та завдання

1. Назвіть витoki мистецтва Давнього Єгипту (озвучте періоди його розвитку)
2. Які є типи монументальних архітектурних споруд Давнього Єгипту?
3. У чому особливості єгипетської скульптури?
4. Охарактеризуйте роль фаюмських портретів в історії мистецтва.

Тема 3.3. Мистецтво Стародавньої Греції

План

1. *Розвиток античного мистецтва. Крито-Мікенська культура (Рання класика, висока класика, пізня класика).*
2. *Антична Грецька культура.*
3. *Особливості вазопису давньогрецького періоду.*
4. *Виникнення ордерної системи, нові архітектурні принципи, прийоми та форми.*

Компетенції (прогнозовані результати навчання)

Знати: моделі світу і людини в культурі античної Греції.

Уміти: аналізувати видатні пам'ятки культури Стародавньої Греції.

Використана література

Основна:

1. Бойко Х. Клименок Т. Історія архітектури Стародавнього світу Л.: 2021. 256 с.
2. Кун.Н. Нейхардт А. Все о богах и героях Древней Греции и Древнего Рима. 2018. 688 с.

Інформаційні ресурси:

<https://artchive.ru/encyclopedia>

<https://www.youtube.com/watch?v=s1MH4ZcK7Kc>

<https://www.youtube.com/watch?v=F53KDDgrKJU>
<https://www.youtube.com/watch?v=5XYVkyVDyKI>

Контрольні запитання та завдання

1. Охарактеризуйте особливості Крито-Мікенської культури (Кікладське мистецтво, Критське мистецтво, Мікенська культура).
2. Дайте оцінку культурі античної Греції.
3. Охарактеризуйте періодизацію Грецької культури.
4. Які особливості ранніх форм давньогрецького мистецтва (архітектура, скульптура, вазопис)?

Тема 3.4. Етруське мистецтво. Мистецтво Стародавнього Риму

План

1. *Походження етруського мистецтва.*
2. *Мистецтво Римської республіки (архітектура, стінопис, скульптура, живопис).*
3. *Скульптурний портрет, помпейські розписи.*

Компетенції (прогнозовані результати навчання)

Знати: основні етапи розвитку та становлення мистецтва Стародавнього Риму.

Уміти: аналізувати видатні пам'ятки культури Стародавнього Риму.

Використана література

Основна

1. Бондаренко С.Д. Методичні вказівки до практичної роботи з дисципліни «Історія мистецтв 1. Стародавнє зарубіжне мистецтво» – К.: НТУУ «КПІ», 2016. – 32с.
2. Студницька М. Історія мистецтва країн Сходу. Навчально-методичний посібник. — Львів, 2004. — 235 с.

4. Студницька М. Мистецтво давнього світу: Первісне мистецтво, Мистецтво Месопотамії, мистецтво Давнього Єгипту. Навчально-методичний посібник — Львів, 2006. — 40 с.
5. Годж С. Коротка історія мистецтва. Л., 2021. 238 с.

Допоміжна

1. Полікарпов В. С. Лекції з історії світової культури. Х., 1995.
2. Підлісна Г. Світ античної культури. К., 1989.
3. Балух В.О., Коцур В.П., Культура античності, 2016, с.631.

Інформаційні ресурси:

<https://artchive.ru/encyclopedia>

<https://www.youtube.com/watch?v=Iq91H-Wn3GI>

<https://www.youtube.com/watch?v=q5LqZZxXtSc>

<https://www.youtube.com/watch?v=Rl2mUArGjO4>

https://www.youtube.com/watch?v=_jBX_yo9x0

https://www.youtube.com/watch?v=AnM-TtriO_I

<https://www.youtube.com/watch?v=86GTf-Gg-Is>

<https://www.youtube.com/watch?v=52n-kRfK01k>

Контрольні запитання та завдання

1. Охарактеризуйте особливості Етруського мистецтва (IX–II ст. до н. е.)
2. Що властиве для архітектури Стародавнього Риму?
3. Опишіть особливості скульптури Давнього Риму.
4. У чому полягають особливості живопису та стінопису Стародавнього Риму?

Тема 3.5. Мистецтво Візантії

План

1. Візантійське мистецтво та його значення в розвитку світової цивілізації.
2. Періоди візантійського мистецтва
3. Розвиток культової архітектури.

4. *Монументальний живопис (фрески, мозаїки).*
5. *Іконопис.*

Компетенції (прогнозовані результати навчання)

Знати і розуміти: суть принципів розвитку візантійського мистецтва, їх взаємозв'язок з середньовічною культурою.

Вміти визначати ступінь реалізації принципів становлення візантійського мистецтва на уроках у початковій школі.

Використана література

Основна:

1. Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури: Навчальний посібник / В.С. Полікарпов. – К.: Знання, 2006, с. 226 - 239;
2. Масол Л.М. Мистецтво (рівень стандарту, профільний рівень): підручник для 10 (11) класу закладів загальної середньої освіти / Л.М. Масол. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2018
3. Харріс Д. Візантія. 2020. 386 с.
4. Вдовицька О. В. Архітектура й мистецтво східного середньовіччя: Візантія, Київська Русь, арабські країни: навч. посібник / О. В. Вдовицька; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 135 с
5. Сорочан С. Б., Візантійська мозаїка, Нартекст, Byzantina Ukrainensis. – Т.2. – Харьков: Майдан, 2013.- 596с.

Допоміжна:

1. Бичков В.В. Малаи істория Візантійської естетики. К., 1991.
2. Світ мистецтва. Популярна дитяча енциклопедія. Харків., Синтекс, 2001. 160 с.
3. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: підручник. 2-ге вид., стереотипне К.: Центр учбової літератури, 2007. 576 с.
4. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: навч. посібник. К., Дакор, 2007. 456 с.

Інформаційний ресурс

<https://artchive.ru/encyclopedia>

<https://www.youtube.com/watch?v=PttkiLbgWrU>

<https://www.youtube.com/watch?v=CbdyrybpWAK>
<https://www.youtube.com/watch?v=iN9j3vNhoac>
<https://www.youtube.com/watch?v=CbdyrybpWAK>
<https://www.youtube.com/watch?v=gTdy73jNFNw>

Контрольні запитання та завдання

1. Які особливості Візантійського мистецтва та його значення в розвитку світової цивілізації?
2. Проаналізуйте періодизацію Візантійського мистецтва.
3. Опишіть культову архітектуру Візантії, охарактеризуйте її вплив на інші країни.
4. Які особливості Візантійського монументального живопису?
5. Розкрийте особливості Візантійського іконопису.

Тема 3.6. Романське мистецтво

План

1. *Характерні особливості архітектури Романського мистецтва.*
2. *Романські фрески Каталонії.*
3. *Килими (арраси) доби Франції та Британії.*
4. *Скульптура доби Романіки.*

Компетенції (прогнозовані результати навчання)

Знати: характерні особливості культури Середньовіччя в контексті християнського світогляду.

Уміти розрізняти пам'ятки романського стилю різних країн.

Використана література

Основна

1. Цебрій І.В. Романський художній стиль у мистецтві середньовічного заходу: посібник для студентів вищих навчальних закладів. — Полтава: 2010. - 69 с.
2. Вікторія Чарльз, Романське мистецтво - Parkstone International, 2019р., - 72с.

3. Густав Кюнстлер, Романське мистецтво в Європі. - New York Graphic Society, 1968р., - 327с

Інформаційний ресурс

<https://artchive.ru/encyclopedia>

<https://www.youtube.com/watch?v=NcEzSoGuCy4>

<https://www.youtube.com/watch?v=0jTcBkTUoD4>

<https://www.youtube.com/watch?v=NcEzSoGuCy4>

Контрольні запитання та завдання

1. Що характерно для архітектури Романського мистецтва?
2. Опишіть Романські фрески Каталонії.
3. Які особливості килимів (арраси) доби Франції та Британії?
4. Дайте оцінку скульптурі Романіки.

Тема 3.7. Готичне мистецтво

План

1. *Стильові ознаки раннього готичного мистецтва.*
2. *Особливості готичної архітектури, нові будівельні технології.*
3. *Зародження готичного стилю в скульптурі Франції, Німеччини, Англії.*
4. *Вітраж – композиція з різнобарвного скла, мистецтво віконного розпису.*

Компетенції (прогнозовані результати навчання)

Знати: характерні особливості архітектури, скульптури та монументального живопису готичного мистецтва.

Уміти: розрізняти пам'ятки готичного мистецтва та їх стильові ознаки.

Використана література

Основна

1. Волкова П. Міст через безодню. Зебра-Е. 2020. 256 с.

Допоміжна

1. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Погорілий Д.Є. Кредитно-модульний курс культурології: навч. посібник. К., Центр навчальної літератури, 2006.

2. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: навчальний посібник. К.: Дакор, 2007. 456 с.

Інформаційний ресурс

<https://artchive.ru/encyclopedia>

<https://www.youtube.com/watch?v=AkzNWeyjRw0>

<https://www.youtube.com/watch?v=X7LZ1q159tA>

<https://www.youtube.com/watch?v=evi6V3NVPmM>

<https://www.youtube.com/watch?v=VEaNYE-Y1JI>

<https://www.youtube.com/watch?v=FbekraIn0dA>

Контрольні запитання та завдання

1. Назвіть стильові ознаки раннього готичного мистецтва.
2. Розкрийте особливості готичної архітектури (нові будівельні технології).
3. Дайте характеристику готичного стилю в скульптурі (Франція, Німеччина, Англія).
4. Обґрунтуйте особливості мистецтва віконного розпису в готичну епоху.

Тема 3.8. Мистецтво епохи Високого Відродження (2 пари)

План

1. *Відродження – новий етап в історії світового мистецтва (західноєвропейська культура).*

2. *Своєрідність і основні періоди розвитку італійського Ренесансу:*

а) Проблеми прекрасного в творчості Леонардо да Вінчі (1452-1519).

б) Мова живопису в естетичній доктрині епохи Відродження на прикладі творчості Рафаеля (1483-1520).

в) Проблеми художньої правди в творчості Мікеланджело (1475-1564).

План аналізу твору мистецтва

1. Автор, точна назва твору, короткі відомості про автора, час створення твору та історико-культурний контекст його створення.
2. Характеристика сюжету (зміст твору).
3. Особливості, види, жанри і форми твору живопису, скульптури та ін.
4. Матеріали і техніки виконання мистецького твору.
5. Особливості композиційного рішення.
6. Особливості колористичного рішення.
7. Історичне й естетичне значення даного твору мистецтва.

Компетенції (прогнозовані результати навчання):

Знати: своєрідність і розмаїття мистецтва епохи Відродження, її роль у духовному поступі людства; особливості творчості видатних митців італійського Ренесансу.

Уміти: сприймати, аналізувати й оцінювати твори мистецтва, формувати естетичні смаки; виробляти здатність використовувати мистецькі шедеври епохи Відродження в навчально-виховному процесі початкової школи.

Використана література

Основна

1. Волкова П. Середньовічні майстри і генії Відродження. М.: АСТ, 2020. 576 с.
2. 1. Гречанко В.А. та ін.. Історія світової та української культури: підручник для вищих закладів освіти / В.А. Гречанко, І.В. Чорний, В.А. Кушнерук, В.А. Режко. К., 2002. 464с.

Додаткова

1. Миропольська Н.Є. та ін. Художня культура світу : Європейський культурний регіон : навч. посібник / Н.Є.

Миропольська, Є.В.Белкіна, Л.М. Масол, О.І. Оніщенко. К., 2001. 191 с.

3. Стахурська Л.Г., Таранова Н.А., Юкало Т.Н. Енциклопедія знань. Донецьк, 2003. 768 с.

Інформаційні ресурси:

<https://artchive.ru/encyclopedia>

<https://www.youtube.com/watch?v=yVXyb1D2oZo&t=16s>

<https://www.youtube.com/watch?v=uMnOzpGkE2c>

<https://www.youtube.com/watch?v=8zdXzQaxIqk&t=2s>

https://www.youtube.com/watch?v=Nd0T2qXcl_E&t=24s

<https://www.youtube.com/watch?v=tZc4dNYVTOM>

Контрольні запитання та завдання

1. Дайте характеристику епосі Відродження як новому етапу в історії світового мистецтва (західноєвропейська культура).
2. У чому своєрідність і основні періоди розвитку італійського Ренесансу?
3. Проблеми прекрасного в творчості Леонардо да Вінчі (1452-1519).
4. Які особливості мови живопису в естетичній доктрині епохи Відродження (на прикладі творчості Рафаеля)?
5. Проаналізуйте творчість Мікеланджело (1475-1564).

Змістовий модуль 4. Світова культура і мистецтво XVI-XXI ст.

Тема 4.1. Мистецтво Відродження в Північній Європі

План

1. *Мистецтво Відродження в країнах центральної Європи.*
2. *Нідерландське мистецтво.*
3. *Мистецтво Відродження у Франції.*
4. *Мистецтво Відродження у Німеччині.*

План аналізу твору мистецтва

1. Автор, точна назва твору, короткі відомості про автора, час створення та історико-культурний контекст.
2. Характеристика сюжету (зміст твору).
3. Особливості, види, жанри і форми твору живопису, скульптури та ін.
4. Матеріали і техніки виконання мистецького твору.
5. Особливості композиційного рішення.
6. Особливості колористичного рішення. Історичне й естетичне значення даного твору мистецтва.

Компетенції (прогнозовані результати навчання)

Знати: творчість видатних митців нідерландського та німецького Ренесансу.

Уміти: сприймати, аналізувати й оцінювати твори мистецтва, формувати естетичні смаки, здатність використовувати мистецькі шедеври епохи Відродження в навчально-виховному процесі початкової школи.

Використана література

Основна

Допоміжна

1. Мак-Алистер Д. Богословська думка Реформації. Одеса, 1994.

2. The Oxford History of Western Art, Martin Kemp, Emeritus Professor of the History of Art Martin Kemp Oxford University Press, 2000
3. A History of Western Art, Laurie Schneider Adams, Susan J. Baker McGraw-Hill, 1996
4. Historia del arte de los siglos XVII y XVIII: Redes y circulación de modelos, Alicia Camaro Mudoz, Diana Carrio-Invernizzi, 2015

Інформаційні ресурси:

<https://artchive.ru/encyclopedia>

Бібліотека НТШ (Нью-Йорк) www.brama.com/ntsa/ukr.html

<https://www.youtube.com/watch?v=yVXyb1D2oZo>

<https://www.youtube.com/watch?v=QGjOYtWRmxA>

https://www.youtube.com/watch?v=Nd0T2qXcl_E

https://www.youtube.com/watch?v=_6fuslQqkbg

Контрольні запитання та завдання

1. Дайте характеристику мистецтву Відродження в країнах центральної Європи.
2. Обґрунтуйте особливості мистецтва Відродження у Нідерландах.
3. Які особливості мистецтва Відродження у Франції?
4. Охарактеризуйте особливості мистецтва Відродження у Німеччині.

Тема 4.2. Західноєвропейське мистецтво XVII століття

План

1. Основні стилі мистецтва XVII ст.
2. Особливість стилю барокко.
3. Італійське мистецтво XVII ст., творчість Караваджо (1573-1610)
4. Художник золотого іспанського ст. Дієго Веласкес (1599-1660).
5. Нідерландське мистецтво XVII ст. – Рембрандт ван Рейн.
6. Фламандське мистецтво. Пітер Пауль Рубенс (1577-1640).

7. Французьке мистецтво XVII ст. Класичний напрямок у живописі Франції – Нікола Пуссен (1594-1665)

План аналізу твору мистецтва

1. Автор, точна назва твору, короткі відомості про автора, час створення твору та історико-культурний контекст його створення.
2. Характеристика сюжету (зміст твору).
3. Особливості, види, жанри і форми твору живопису, скульптури та ін.
4. Матеріали і техніки виконання мистецького твору.
5. Особливості композиційного вирішення.
6. Особливості колористичного вирішення. Історичне й естетичне значення даного твору мистецтва.

Компетенції (прогнозовані результати навчання):

Знати: суть понять «бароко», «класицизм» та їх роль у розвитку західноєвропейського мистецтва XVII-XVIII ст.

Уміти: розрізняти жанри в яких працювали західноєвропейські митці XVII-XVIII ст.

Використана література

Основна

1. Тойн де Фріс. Рембрандт. К., 2010. 319 с.

Допоміжна

1. Художня культура світу: Європейський культурний регіон: навч. посібник / Миропольська Н.С., Белкіна Е.В., Масол Л.М., Оніщенко О.І., К., 2001. 191 с.

Інформаційні ресурси:

<https://artchive.ru/encyclopedia>

<https://www.youtube.com/watch?v=IQSmAYde1IA>

<https://www.youtube.com/watch?v=5nXJ5XtGw7U>

<https://www.youtube.com/watch?v=uepeh2YEnz8>
<https://www.youtube.com/watch?v=8fqAn7akVDs>
<https://www.youtube.com/watch?v=rGCaYi5eHZo>

Контрольні запитання та завдання

1. Які особливості стилів мистецтва XVII ст.?
2. Назвіть ознаки стилю бароко.
3. Опишіть італійське мистецтво XVII ст. (за творчістю відомих художників того часу).
4. Охарактеризуйте період золотого іспанського століття (творчість Дієго Веласкес, 1599-1660).
5. У чому особливість нідерландського мистецтва XVII ст. (Рембрандт ван Рейн).
6. Розкрийте стиль фламандського мистецтва (Пітер Пауль Рубенс 1577-1640).
7. Які ознаки французького мистецтва XVII ст. Класицизм як напрямок у мистецтві Франції – Нікола Пуссен (1594-1665)

Тема 4.3. Культура Західної Європи першої половини XIX ст.

План

1. *Основні тенденції розвитку культури у Західній Європі (перша половина XIX ст.).*
2. *Класицизм.*
3. *Романтизм (Німеччина, Англія, Франція), загальні риси.*
4. *Реалізм.*

Компетенції (прогнозовані результати навчання):

Знати: особливості розвитку культури першої половини XIX ст. та її вплив на діяльність митців того часу.

Уміти: розмежовувати стилі класицизму, романтизму, реалізму тощо у творах митців Західної Європи XIX ст.

Використана література

Основна

1. Історія світової культури: навч. посібник / під ред. Левчук. К., 1999. С. 326-367.
2. Лекції з історії світової та вітчизняної культури / за ред. А. Яртіся. Л., 1994. С. 230-246.
3. Теорія та історія світової і вітчизняної культури. Курс лекцій / за ред. А. Бичко. К., 1993. С. 147-152.
4. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: навч. посібник. К., Дакор, 2007. 456 с.

Допоміжна

1. Чешер Л. Ключові моменти в мистецтві. Book Chef 2021. 178 с.

Інформаційні ресурси:

<https://artchive.ru/encyclopedia>

<https://www.youtube.com/watch?v=Rvvbj8Hdpm4>

<https://www.youtube.com/watch?v=l2XOT71c7UU>

<https://www.youtube.com/watch?v=85w3EIWLKeU>

<https://www.youtube.com/watch?v=Vl67KuiGoPo>

<https://www.youtube.com/watch?v=PGbJF2SmdHA>

Контрольні запитання та завдання

1. Обґрунтуйте основні тенденції розвитку культури в Західній Європі (перша половина XIX ст.)
2. Проаналізуйте основні риси мистецтва класицизму.
3. Сформулюйте власну думку про роль романтизму в культурі Західної Європи (перша половина XIX ст.)
4. Охарактеризуйте основні риси реалізму в образотворчому мистецтві першої половини XIX ст.)

Тема 4.5. Становлення та розвиток мистецтва Західної Європи XX ст.

План

1. *Особливості та загальні тенденції розвитку світової культури XX ст.*
2. *Модернізм як специфічний культурний феномен.*

План аналізу твору мистецтва

1. Автор, точна назва твору, короткі відомості про автора, час створення та історико-культурний контекст його створення.
2. Характеристика сюжету (зміст твору).
3. Особливості, види, жанри і форми твору живопису, скульптури та ін.
4. Матеріали і техніки виконання мистецького твору.
5. Особливості композиційного вирішення.
6. Особливості колористичного вирішення. Історичне й естетичне значення даного твору мистецтва.

Компетенції (прогнозовані результати навчання)

Знати: сутність поняття «модернізм» та розмежовувати напрями в мистецтві модернізму, суть основних регулятивів та світогляду людини в культурі Нового часу.

Уміти: аналізувати основні напрями модернізму на прикладі зразків творів сучасної західної культури.

Використана література

Основна

1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: підручник. 2-ге, вид., стереотипне. К.: Центр учбової літератури, 2007. 576 с.
2. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: Навчальний посібник. К.: Дакор, 2007. 456 с.
3. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Погорілий Д.Є. Кредитно-модульний курс культурології: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 368 с.

Допоміжна

1. Теорія та історія світової та вітчизняної культури. Л., 1992.
2. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: курс лекцій. / за ред. Л. Бичко. К., 1993.

Інформаційні ресурси

<https://www.youtube.com/watch?v=l2XOT71c7UU&t=14s>
<https://www.youtube.com/watch?v=1zowuyzyenQ>
https://www.youtube.com/watch?v=eugh_KKUIAM
<https://www.youtube.com/watch?v=Pd75o97vkr8>
<https://www.youtube.com/watch?v=LrGZcLn6evk>

Контрольні запитання та завдання

1. Назвіть особливості та загальні тенденції розвитку світової культури ХХ ст.
2. Опишіть напрямки і течії від імпресіонізму до нині.
3. Що таке Модернізм, як специфічний культурний феномен?

Тема 4.6. Розвиток мистецтва Західної Європи другої половини ХХ ст. – початку ХХІ ст.

План

1. Становлення нової цивілізації та його соціокультурні наслідки.
2. Масова культура – феномен постіндустріального суспільства.
3. Постмодернізм, як мистецький напрям.

План аналізу твору мистецтва

1. Автор, точна назва твору, короткі відомості про автора, час створення та історико-культурний контекст.
2. Характеристика сюжету (зміст твору).
3. Особливості, види, жанри і форми твору живопису, скульптури та ін.
4. Матеріали і техніки виконання мистецького твору.
5. Особливості композиційного вирішення.
6. Особливості колористичного вирішення. Історичне й естетичне значення даного твору мистецтва.

Компетенції (прогнозовані результати навчання):

Знати сутність поняття «постмодерн» та визначати його роль у розвитку мистецтва Західної Європи.

Уміти: аналізувати основні напрями постмодернізму в

сучасній західній культурі.

Використана література

Основна

1. Гречанко В.А. та інші. Історія світової та української культури: підручник для вищ.закл.освіти / В.А. Греченко, І.В. Чорний, В.А.Кушнерук, В.А. Режко. К.: Літера ЛТД, 2005. 464 с.
2. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: підручник. 2-ге вид.,стереотипне. К.: Центр учбової літератури, 2007. 576 с.
3. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Погорілий Д.Є. Кредитно-модульний курс культурології: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 368 с.
4. Юрій М.Ф. Історія світової та вітчизняної культури: навч. посібник. К.: Дакор, 2007. 456 с.

Допоміжна

1. Геращенко О. НеСвідоме мистецтво. Художні рефлексії. Україна після 2013 року. К: Основи. 2022.
2. Теорія та історія світової та вітчизняної культури. Львів., 1992.
3. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: курс лекцій. / за ред. Л. Бичко. К., 1993.
4. Голубець О. Українське мистецтво ХХ ст., Колір ПРО., Л., 2020. 200 с.

Інформаційні ресурси

<https://www.youtube.com/watch?v=nGqnZPLhfI8>
<https://www.youtube.com/watch?v=bzIfaD6kwls&t=7s>
<https://www.youtube.com/watch?v=4rVzYyb90Qc>
<https://www.youtube.com/watch?v=cNHDhMLpOII>
<https://www.youtube.com/watch?v=pURU8w3nqBw>
<https://www.youtube.com/watch?v=GLuj7R7qPa8>

Контрольні запитання та завдання

1. Які основні тенденції розвитку культури у другій половині ХХ на поч. ХХІ ст.?
2. Що таке масова культура, як феномен постіндустріального

суспільства?

3. Охарактеризуйте особливості новітніх мистецьких напрямків в образотворчому мистецтві.

4. Розкрийте поняття «сучасне» й «актуальне» мистецтво.

Навчальне видання

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ТА СВІТОВОГО МИСТЕЦТВ

*Методичні рекомендації до семінарських занять
для студентів II–III курсів спеціальності
191 «Архітектура та містобудування»*

*Укладачі: Хілько Ігор Олегович,
 Баланюк Юліана Сергіївна*

Відповідальний за випуск
Літературний редактор
Технічний редактор

Ряднова В.П.

Підписано до друку 12.12.2022. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Друк різнографічний.
Умов.-друк. арк. 10,8. Обл.-вид. арк. 10,0. Зам. Н-
Видавництво та друкарня Чернівецького національного університету.
58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.
e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №891 від 08.04.2002